

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5307]-101

M.A. (Semester I) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(SC-01-Classical Sociological Tradition)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Maximum Marks : 80

NB.:—(i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]
 - (a) Discuss the theory of historical materialism given by Marx.
 - (b) Explain Weber's views on bureaucracy.

2. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]
 - (a) Explain the concept and types of social action given by Weber.
 - (b) Elucidate in detail the types of suicide.

3. Answer any *two* of the following questions within **250** words : [20]
 - (a) Explain limitations of classical theory with reference to gender and race.
 - (b) Elucidate the concept of Ideal Types.
 - (c) Explain the linkage between modernity and sociological theory.
 - (d) Explain class struggle in the capitalist society.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* in **100** words : [20]

- (a) Durkheim's idea of religion
- (b) Types of authority
- (c) Division of labour
- (d) Weber's methodology
- (e) Base and superstructure
- (f) Colonialism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

- (अ) मार्क्सच्या ऐतिहासिक भौतिकवाद सिद्धान्ताची चर्चा करा.
- (ब) वेबरचे नोकरशाहीवरील विचार स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

- (अ) वेबरची सामाजिक क्रिया संकल्पना प्रकारांसह स्पष्ट करा.
- (ब) आत्महत्येच्या प्रकारांचे सविस्तर विवेचन करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांचे **250** शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]

- (अ) लिंगभाव आणि वंश संदर्भात अभिजात सिद्धान्ताच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
- (ब) आदर्श प्रारूप संकल्पना विशद करा.
- (क) आधुनिकता आणि समाजशास्त्रीय सिद्धान्तामधील आंतरसंबंध स्पष्ट करा.
- (ड) भांडवळशाही समाजातील वर्गसंघर्ष स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर संक्षिप्त टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]
- (अ) दुर्खीमची धर्मविषयक कल्पना
 - (ब) अधिकाराचे प्रकार
 - (क) श्रमविभाजन
 - (ड) वेबरचे पद्धतीशास्त्र
 - (इ) अधिसंरचना व अधोसंरचना
 - (फ) वसाहतवाद.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5307]-102

M.A. (Semester I) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(Compulsory)

SO-02 : Sociology in India

(2008 Pattern)

Time : 3 Hrs

Maximum Marks : 80

NB.:—(i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]

(a) Write an essay on 'Formation of Sociology in India'.

(b) Discuss the contribution of Ranajit Guha to the Subaltern perspective.

2. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]

(a) What is rural-urban continuum ? Why do we need to go beyond the debate of rural-urban continuum ?

(b) Elaborate on the change in caste based Social Stratification in India.

3. Answer any *two* of the following questions within **250** words each : [20]

(1) Discuss how the debate of tradition versus modernity is outdated.

(2) Differentiate household and family.

P.T.O.

- (3) Write on the contribution of A. R. Desai to Dialectical Perspective.
- (4) Gender is one of the bases for social stratification in India. Discuss.

4. Write short notes on any *four* in **100** words each : [20]

- (i) Nationalist perspective
- (ii) Phases of villages in India
- (iii) Non-Brahmin perspective
- (iv) Definition of tribe
- (v) Feminism
- (vi) Modernity in India.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) भारतातील समाजशास्त्राची जडणघडण यावर निबंध लिहा.
- (2) रणजित गुहा यांनी वंचित दृष्टीकोन (सबाल्टर्न दृष्टीकोन) याला दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) ग्रामीण-नागरी सातत्य म्हणजे काय ? ग्रामीण-नागरी सातत्याच्या चर्चेपलिकडे जाण्याची आपल्याला का गरज आहे ?
- (2) भारतातील जाती आधारित सामाजिक स्तरीकरणातील बदल विशद करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) परंपरा विरुद्ध आधुनिकता ही चर्चा कशी कालबाह्य झाली आहे याची चर्चा करा.
 - (2) घरदार आणि कुटुंब यांच्यातील भेद स्पष्ट करा.
 - (3) द्वंद्वत्मक दृष्टिकोनाला ए.आर. देसाई यांनी दिलेल्या योगदानावर लिहा.
 - (4) “भारतातील सामाजिक स्तरीकरणाचा एक आधार लिंगभाव हा आहे”. चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा : [20]
- (1) राष्ट्रवादी दृष्टीकोन
 - (2) भारतातील खेड्यांच्या अवस्था
 - (3) ब्राम्हणेतर दृष्टिकोन
 - (4) जमातीची व्याख्या
 - (5) स्त्रीवाद
 - (6) भारतातील आधुनिकता.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5307]-103

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(SO-01 : Agrarian Society in India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]

(i) Critically examine the structure of peasantry in India.

(ii) Describe Feudalism as one of the stage of development of agrarian society.

2. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]

(i) Critically examine the success and failure of Community Development Programme.

(ii) Write on different agrarian movements in India.

3. Answer any *two* of the following questions within **250** words : [20]

(i) Examine the basic features of agrarian society.

(ii) Discuss the nature and outcome of Green Revolution.

P.T.O.

- (iii) Explain the impact of globalization on Indian agriculture.
(iv) Analyse Asiatic mode of production.

4. Write notes on any *four* of the following questions within **100** words each : [20]

- (i) Features of tribal society
(ii) Consequences of colonial land settlement
(iii) Panchayati Raj
(iv) NREGP
(v) Politics of Farm Lobby
(vi) Features of Poverty Alleviation Programme.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (i) भारतातील शेतकी संरचनाचे चिकित्सात्मक परीक्षण करा.
(ii) कृषि समाजाच्या विकासाचा एक टप्पा म्हणून सरंजामशाही व्यवस्थेचे वर्णन करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (i) समुदाय विकास कार्यक्रमाचे यश आणि अपयशाचे चिकित्सात्मक परीक्षण करा.
(ii) भारतातील विविध कृषक चळवळींवर लिहा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (i) कृषक समाजाच्या मूलभूत वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
- (ii) हरितक्रांतिचे स्वरूप आणि तीची निष्पत्तीयावर चर्चा करा.
- (iii) भारतीय शेतीवरील जागतिकीकरणाचे परीणाम स्पष्ट करा.
- (iv) अशियायी उत्पादन पद्धतीचे विश्लेषण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (i) आदिवासी समाजाची वैशिष्ट्ये
- (ii) वसाहतवादी जमीन धारणांचे परीणाम
- (iii) पंचायती राज्य
- (iv) राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना
- (v) शेतकी गटाचे राजकारण
- (vi) दारिद्र्य निर्मूलन कार्यक्रमाची वैशिष्ट्ये.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5307]-104

M.A. (I Semester) EXAMINATION, 2018
SOCIOLOGY
SO-02 : Sociology of Social Movements
(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Define Social movement. Explain nature and characteristics of social movements.
 - (2) Examine structural-functional approach to the study of social movement.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Analyse the differences between Reformative and Revolutionary movements.
 - (2) Discuss labour movement in India with specific reference to its ideological base and leadership.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Explain the relationship between social movement and state.
 - (2) Describe Marxist approach to the study of social movement.
 - (3) Write in detail the basic assumptions of counter movement.
 - (4) Discuss the present challenges to peasant movement in India.

P.T.O.

4. Write notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Role of civil society in social movements
- (2) New Social Movement
- (3) Objectives of Rebellion movement
- (4) Insurrection as a type of social movement
- (5) Dalit movements
- (6) Social movement and social change

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा. [20]
 - (1) सामाजिक चळवळीची व्याख्या लिहा. सामाजिक चळवळीची स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 - (2) सामाजिक चळवळीच्या अध्ययनासाठीचा संरचनात्मक-प्रकार्यवादी दृष्टिकोनाचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) सुधारणात्मक आणि क्रांतिकारक चळवळीमधील फरकांचे परीक्षण करा.
 - (2) विचारप्रणाली आधार आणि नेतृत्वाच्या संदर्भात भारतातील कामगार चळवळीची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांचे उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) सामाजिक चळवळी आणि राज्य संस्था यांच्यामधील संबंध स्पष्ट करा.
 - (2) सामाजिक चळवळीच्या अध्ययनासाठीचा मार्क्सवादी दृष्टिकोनाचे वर्णन करा.
 - (3) प्रतिचळवळीच्या मूलभूत गृहितत्वे सविस्तर लिहा.
 - (4) भारतातील शेतकरी चळवळी समोरील आव्हानांची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत थोडक्यात टिपा लिहा : [20]

- (1) सामाजिक चळवळीमध्ये नागरी समाजाची भूमिका
- (2) नविन सामाजिक चळवळ
- (3) बंडात्मक चळवळीची उद्दिष्टे
- (4) उठाव एक सामाजिक चळवळीचा प्रकार
- (5) दलित चळवळी
- (6) सामाजिक चळवळ आणि सामाजिक परिवर्तन.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	
-------------	--

[5307]-105

M.A. (Part-I) (First Semester) EXAMINATION, 2018
SOCIOLOGY
Optional Paper SO-03
(Political Sociology)
(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1 Answer any one of the following within 500 words each: [20]

- 1) Discuss the nature and scope of Political Sociology
- 2) Critically evaluate liberal and pluralist approach to the State.

Q.2 Answer any one of the following within 500 words each: [20]

- 1) Elucidate the Weberian tradition in Political Sociology.
- 2) Explain how religious nationalism poses challenges to Indian State.

Q.3 Answer any two of the following within 250 words: [20]

- 1) Discuss caste influences politics in India.
- 2) Evaluate Marx's views on State.
- 3) Explain the features of new political Sociology.
- 4) Discuss Gender issues in politics in India.

Q.4 Write short notes on any four of the following in 100 words each: [20]

- 1) Power – elite approach to State
- 2) Salient features of post modernist approach to State
- 3) Sociological definition of authority
- 4) Relationship between Society and Polity
- 5) Regionalism and politics
- 6) Ethnicity and politics in India

P.T.O.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न १) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे प्रत्येकी ५०० शब्दांत उत्तर लिहा. [२०]

१) राजकीय समाजशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती यांची चर्चा करा.

२) राज्याच्या उदारमतवादी आणि बहुविधतावादी दृष्टिकोनाचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.

प्रश्न २) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे प्रत्येकी ५०० शब्दांत उत्तर लिहा. [२०]

१) राजकीय समाजशास्त्रातील वेबरवादी परंपरा विशद करा.

२) भारतीय राज्यापुढे धार्मिक राष्ट्रवाद कशा प्रकारे आव्हान उभे करतो ते स्पष्ट करा.

प्रश्न ३) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी २५० शब्दांत लिहा. [२०]

१) भारतातील राजकारणावर जाती कश्या प्रभाव टाकतात त्याची चर्चा करा.

२) राज्यावरील मार्क्स यांच्या विचारांचे मूल्यमापन करा.

३) नवीन राजकीय समाजशास्त्राची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

४) भारतीय राजकारणातील लिंगभावात्मक प्रश्नांची चर्चा करा.

प्रश्न ४) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी १०० शब्दांत टीपा लिहा. [२०]

१) राज्याचा सत्ता-अभिजन दृष्टीकोन

२) राज्याच्या उत्तर-आधुनिक दृष्टीकोनाची प्रमुख वैशिष्ट्ये

३) अधिकाराची समाजशास्त्रीय व्याख्या

४) समाज आणि राज्यसंस्थेमधील संबंध

५) प्रादेशिकतावाद आणि राजकारण

६) वांशिकता आणि भारतीय राजकारण

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5307]-106

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

SO-4 : Sociology of Maharashtra : Culture and Society

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within 500 words : [20]
 - (a) Explain the Cultural Revolt in colonial Maharashtra.
 - (b) Discuss Girangaon and working class movement.

2. Answer any *one* of the following questions within 500 words : [20]
 - (a) Describe Development of Dalit and OBC Politics in Maharashtra.
 - (b) Discuss the problem of Farmers suicide in Maharashtra.

3. Answer any *two* of the following questions in 250 words each : [20]
 - (a) Explain different women's questions in 19th century Maharashtra.
 - (b) Discuss contemporary Issues of Development in Maharashtra.
 - (c) Explain about Formation of Maharashtra.
 - (d) Discuss Ethnic Nationalism.

P.T.O.

4. Write notes on any *four* of the following with in **100** words each : [20]

- (a) History of Maharashtra
- (b) Non-Brahmin Movement
- (c) Ambedkarite Movement
- (d) Formation of Shivsena
- (e) Regional Disparity in Development
- (f) Sex Ratio in Maharashtra.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दात उत्तर लिहा : [20]
 - (अ) वसाहतवादी महाराष्ट्रातील सांस्कृतिक विद्रोह स्पष्ट करा.
 - (ब) गिरणगाव आणि कामगारचळवळ याची चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दात उत्तर लिहा : [20]
 - (अ) महाराष्ट्रातील दलित व इतर मागासवर्गिय राजकारण विकासाचे वर्णन करा.
 - (ब) महाराष्ट्रातील शेतकरी आत्महत्या समस्येची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नाची **250** शब्दात उत्तरे लिहा : [20]
 - (अ) 19व्या शतकातील महाराष्ट्रातील विविध स्त्री प्रश्न स्पष्ट करा.
 - (ब) महाराष्ट्रातील विकासाच्या समकालीन मुद्द्यांची चर्चा करा.
 - (क) महाराष्ट्राची घडण स्पष्ट करा.
 - (ड) वांशिक राष्ट्रवाद चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा :

[20]

- (अ) महाराष्ट्राचा इतिहास
- (ब) ब्राह्मणेतर चळवळ
- (क) आंबेडकरवादी चळवळ
- (ड) शिवसेनेची घडण
- (इ) विकासातील प्रादेशिक असमानता
- (फ) महाराष्ट्रातील लिंग गुणोत्तराचे प्रमाण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5307]-201

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

SC-03 : Introduction to Sociological Theories

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within 500 words : [20]

- (1) Discuss Levi-Strauss' contribution to structuralism.
- (2) Examine Parsons' contribution to functionalism.

2. Answer any *one* of the following questions within 500 words : [20]

- (1) Critically evaluate C.W. Mills' contribution to conflict theory.
- (2) Analyse Berger's theory of social construction of reality.

3. Answer any *two* of the following questions within 250 words each : [20]

- (1) Discuss Radcliff Brown's contribution to structuralism.
- (2) Explain Malinowski's contribution to functionalism.
- (3) Describe Dahrendorf's contribution to conflict theory.
- (4) Elucidate briefly Alfred Schultz's perspective on phenomenology.

P.T.O.

4. Write notes on any *four* of the following within **100** words each : [20]

- (1) Merton's critique on the three essential postulates in functional analysis
- (2) Latent and Manifest functions
- (3) Garfinkel's perspective on ethnomethodology
- (4) Basic assumptions of conflict theory
- (5) Goffman's views on ethnomethodology
- (6) Concept of phenomenology.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) लेव्ही-स्ट्रॉस यांच्या संरचनावादावरील योगदानाची चर्चा करा.
- (2) पार्सनस यांचे प्रकार्यवादावरील योगदान स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) सी.डब्ल्यू. मिल्स यांच्या संघर्ष सिद्धांतावरील योगदानाचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.
- (2) बर्जर यांच्या वास्तवाच्या सामाजिक बांधणी सिद्धांताचे विश्लेषण करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) रॅडक्लिफ ब्राऊन यांच्या संरचनावादावरील योगदानाची चर्चा करा.
- (2) मॅलिनोवस्की यांचे प्रकार्यवादावरील योगदान स्पष्ट करा.
- (3) डॅह्नेनडॉफ यांच्या संघर्ष सिद्धांतावरील योगदानाचे वर्णन करा.
- (4) अल्फ्रेड शूट्झ यांचे प्रघटनशास्त्रावरील योगदान थोडक्यात विशद करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा : [20]

- (1) प्रकार्यवादी विश्लेषणातील तीन मूलभूत गृहित तत्वांवरील मर्टन यांची टिका
- (2) प्रकट आणि अप्रकट कार्ये
- (3) गारफिन्कल यांचा लोकपद्धतीशास्त्रावरील दृष्टिकोन
- (4) संघर्ष सिद्धांताची मूलभूत गृहिततत्वे
- (5) गॉफमन यांचे लोकपद्धतीशास्त्रावरील विचार
- (6) प्रघटनशास्त्राची संकल्पना.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5307]-202

M.A. (Part I) (Sem. II) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY (Compulsory)

SC-04 : Methodology of Social Research

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]
 - (i) Define Ethnomethodology. How did Ethnomethodology criticise positivism ?
 - (ii) State the Participatory Action Research as a strategy for qualitative research.
2. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]
 - (i) Examine Structured Interview as a strategy for quantitative research.
 - (ii) State the differences between quantitative and qualitative research.
3. Answer any *two* of the following questions within **250** words each : [20]
 - (i) Elaborate on the position of researcher in social research.
 - (ii) Discuss the problem of adequacy in social research.

P.T.O.

(iii) State Comte's Notion of Positivism.

(iv) What is impact of post-modernism on positivism ?

4. Write notes on any *four* in **100** words each : [20]

(i) Thomas Kuhn's criticism on positivism

(ii) Popper's falsification method

(iii) Triangulation

(iv) Ethnography

(v) Paradigm shift

(vi) Objectives of social survey.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

(i) लोकअभ्यासपद्धतीशास्त्राची व्याख्या करा. लोकअभ्यासपद्धतीशास्त्राने प्रत्यक्षवादावर कशी टिका केली आहे.

(ii) गुणात्मक संशोधनाचे एक धोरण (तंत्र) म्हणून सहभागी कृती संशोधन पद्धती स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

(i) संख्यात्मक संशोधनाचे एक धोरण (तंत्र) म्हणून संरचित मुलाखातीचे परिक्षण करा.

(ii) संख्यात्मक आणि गुणात्मक संशोधनातील फरक स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (i) सामाजिक संशोधनातील संशोधकाचे स्थान विशद करा.
- (ii) सामाजिक संशोधनातील योग्यतेच्या (adequacy) समस्येची चर्चा करा.
- (iii) कॉम्ट यांची प्रत्यक्षवादाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (iv) प्रत्यक्षवादावरील उत्तर आधुनिकतेचा प्रभाव काय ?

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (i) थॉमस कुन यांची प्रत्यक्षवादावरील टिका
- (ii) पॉपर यांची खोडताळावाद (falsification) पद्धती
- (iii) त्रिकोणीकरण
- (iv) लोकालेख पद्धती
- (v) पॅराडाईम शिफ्ट
- (vi) सामाजिक सर्वेक्षणाची उद्दिष्टे.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5307]-203

M.A. (II Semester) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

SO-05 : Sociology of Education

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]
 - (1) Discuss Bourdieu's contribution to Sociology of Education.
 - (2) Examine the contribution of nationalists to educational development in India.

2. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]
 - (1) Explain Freire's contribution to philosophy of education.
 - (2) Analyse the impact of globalization on education in India.

3. Answer any *two* of the following questions within **250** words : [20]
 - (1) Discuss Talcott Parsons's contribution to Sociology of Education.
 - (2) Explain J. Dewey's contribution to Philosophy of Education.
 - (3) Describe the programmes in order to solve the problems of inequality in equation.
 - (4) Elucidate briefly Adult Education and Extension Programmes.

P.T.O.

4. Write notes on any *four* of the following within **100** words each : [20]

- (1) Gramsci's concept of hegemony
- (2) Concept of De-schooling
- (3) Impact of colonial education
- (4) Education and child labour
- (5) Girl's education in India
- (6) Gandhi's views on education.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) शिक्षणाच्या समाजशास्त्रातील बोद्द्यू यांच्या योगदानाची चर्चा करा.
 - (2) भारतातील शिक्षणाच्या विकासाला राष्ट्रवाद्यांनी दिलेल्या योगदानाचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) शिक्षणाच्या तत्वज्ञानातील फ्रिरी यांचे योगदान स्पष्ट करा.
 - (2) भारतातील शिक्षणावर जागतिकीकरणाच्या झालेल्या परिणांमाचे विश्लेषण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) शिक्षणाच्या समाजशास्त्रातील टॉलकॉट पार्सन्स यांचे योगदानाची चर्चा करा.
 - (2) शिक्षणाच्या तत्वज्ञानातील जे. ड्यूवी यांचे योगदान स्पष्ट करा.
 - (3) शिक्षणातील असमानतेची समस्या सोडविण्यासाठी आयोजित कार्यक्रमाचे वर्णन करा.
 - (4) प्रौढ शिक्षण आणि विस्तार कार्यक्रम थोडक्यात विशद करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा : [20]

- (1) वर्चस्व किंवा अधिसत्ता ही ग्रामसीची संकल्पना
- (2) निर्विघ्नालयीकरणाची संकल्पना
- (3) वसाहतवादी शिक्षणाचे परिणाम
- (4) शिक्षण आणि बालकामगार
- (5) भारतातील मुर्लीचे शिक्षण
- (6) शिक्षणासंबंधी गांधी यांचे विचार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5307]-204

M.A. (II Semester) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

SO-06 : Sociology of Media

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]
 - (a) Explain Social History of Media in India.
 - (b) Discuss about Popular Media.

2. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]
 - (a) Discuss about analyzing programmes of Television.
 - (b) Explain Gender and Community in Indian Cinema.

3. Answer any *two* of the following questions within **250** words each : [20]
 - (a) Discuss about Audience research.
 - (b) Discuss about state and media.
 - (c) Explain Discourse analysis.
 - (d) Discuss Ethnography.

P.T.O.

4. Write notes on any *four* of the following within **100** words each : [20]

- (a) Ideology
- (b) Propaganda model
- (c) Mass culture
- (d) Bollywood
- (e) Regional cinema
- (f) Growth of satellite television.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
 - (अ) भारतातील प्रसारमाध्यमांचा सामाजिक इतिहास स्पष्ट करा.
 - (ब) प्रसारमाध्यमांची लोकप्रियता यावर चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
 - (अ) दुरचित्रवाणी वरील कार्यक्रमांचे विश्लेषण यावद्दल चर्चा करा.
 - (ब) भारतीय सिनेमातील लिंगभाव व समुदायाचे स्पष्टीकरण द्या.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे **250** शब्दात लिहा : [20]
 - (अ) प्रेक्षकवर्ग संशोधन यावर चर्चा करा.
 - (ब) भारतातील राज्य आणि प्रसारमाध्यमे याची चर्चा करा.
 - (क) चर्चाविश्व विश्लेषण स्पष्ट करा.
 - (ड) लोकालेख पद्धतीची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]
- (अ) विचारप्रणाली
 - (ब) मतप्रचारकी प्रारूप
 - (क) जन संस्कृती
 - (ड) बॉलीवूड
 - (ई) प्रादेशिक चित्रपट
 - (फ) उपग्रहिय दुरचित्रवाणीचा विकास.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5307]-205

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

SO-7 : Health and Society

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]

(a) Explain the interactionist and conflict approach of health.

(b) Discuss the impact of human environment on health.

2. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]

(a) Explain the concept and issues of integrated health services in India.

(b) Elucidate the impact of privatization and globalization on the health care in India.

3. Answer any *two* of the following questions within **250** words each : [20]

(a) Explain health as fundamental right.

P.T.O.

- (b) Describe the public health care system in India.
- (c) Describe the health policy of Government of India.
- (d) Examine the community health problems in India.

4. Write notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (a) Labelling approach
- (b) Social Epidemiology
- (c) Financing of Healthcare
- (d) Natural history of disease
- (e) Food and drug adulteration
- (f) Concept of health.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

- सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

- (अ) आरोग्य संबंधी आंतरक्रियात्मक व संघर्षात्मक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- (ब) आरोग्यावर मानवी पर्यावरणाच्या परिणामांची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

- (अ) भारतातील एकात्मिक आरोग्य सेवेची संकल्पना व प्रश्नांची चर्चा करा.
- (ब) भारतातील आरोग्य सेवेवर खाजगीकरण व जागतिकीकरणाचे परिणाम विशद करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]
- (अ) आरोग्य हा मूलभूत अधिकार आहे, स्पष्ट करा.
- (ब) भारतातील सार्वजनिक आरोग्य सेवा व्यवस्थेचे वर्णन करा.
- (क) भारत सरकारच्या आरोग्य धोरणाचे वर्णन करा.
- (ड) भारतातील सामूदायिक आरोग्याच्या समस्यांचे परीक्षण करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा : [20]
- (अ) कलंक सिद्धांत (labelling approach)
- (ब) सामाजिक रोगनिदानशास्त्र
- (क) आरोग्य सेवेसाठीची वित्तीय तरतूद
- (ड) रोगाचा नैसर्गिक इतिहास
- (इ) अन्न व औषध भेसळ
- (फ) आरोग्याची संकल्पना.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	
-------------	--

[5307]-206

M.A. (Part-I) (Second Semester) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

Optional Paper SO-08

(Sociology for Labour)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer any one of the following within 500 words each: [20]

- 1) Discuss regional migration in the context of globalization in India.
- 2) Examine the challenges faced by working class movement in India.

Q.2 Answer any one of the following within 500 words each: [20]

- 1) Poverty and unemployment are the greatest problems faced by unorganized sector labour. Explain.
- 2) Discuss the problems in organizing the unorganized labour.

Q.3 Answer any two of the following within 250 words: [20]

- 1) Discuss the problem of child labour in unorganized sector.
- 2) Elucidate the nature of organized sector in India.
- 3) Explain the issue of caste in the context of unorganized sector.
- 4) Examine the changes in conception of work and labour.

Q.4 Write short notes on any four of the following in 100 words each: [20]

- 1) Significance of Sociology of Labour
- 2) Transnational migration
- 3) Characteristics of unorganized sector
- 4) Gender and work
- 5) History of working class movement in India
- 6) Informalization of labour

P.T.O.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न १) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे प्रत्येकी ५०० शब्दांत उत्तर लिहा. [२०]

१) भारतातील जागतीकीकरणाच्या संदर्भात प्रादेशिक स्थलांतराची चर्चा करा.

२) भारतीय कामगार चळवळीपुढील आव्हानांचे परीक्षण करा.

प्रश्न २) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे प्रत्येकी ५०० शब्दांत उत्तर लिहा. [२०]

१) असंघटीत क्षेत्रातील कामगारांसमोर गरिबी आणि बेकारी या सर्वात मोठ्या समस्या आहेत. स्पष्ट करा.

२) असंघटीत कामगारांना संघटीत करताना येणाऱ्या समस्यांची चर्चा करा.

प्रश्न ३) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी २५० शब्दांत लिहा. [२०]

१) असंघटीत क्षेत्रातील बाल कामगारांच्या समस्येची चर्चा करा.

२) भारतातील संघटीत क्षेत्राचे स्वरूप विशद करा.

३) असंघटीत क्षेत्राच्या संदर्भात जातीचा प्रश्न स्पष्ट करा.

४) काम आणि श्रमाच्या बदलत्या संकल्पनांचे परीक्षण करा.

प्रश्न ४) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी १०० शब्दांत टीपा लिहा. [२०]

१) श्रमाच्या समाजशास्त्राचे महत्व

२) राष्ट्रातील स्थलांतर

३) असंघटीत क्षेत्राची वैशिष्ट्ये

४) लिंगभाव आणि काम

५) भारतीय कामगार चळवळीचा इतिहास

६) श्रमाचे अनौपचारिकीकरण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5307]-301

M.A. (Semester III) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(Compulsory)

SC-05 : Application of Research Skills

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Maximum Marks : 80

NB.:—(i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]

(1) State the use and significance of computers in Sociological Research.

(2) Differentiate structured and unstructured questionnaire.

2. Answer any *one* of the following questions within **500** words each : [20]

(1) Discuss different types of sampling in social research.

(2) State the guidelines for evaluating Review of Literature.

3. Answer any *two* of the following questions within **250** words each : [20]

(1) Define variable. How to identify variables ?

(2) What is the significance of Report Writing ?

P.T.O.

- (3) What is Coding ? How to code the data ?
(4) State the use of variance in Sociological Research.

4. Write notes on any *four* in 100 words each :

- (i) Cross Tabulation
(ii) Tests of Significance
(iii) Bibliography
(iv) Any *two* characteristics of good sampling
(v) Interpretation of Data
(vi) Importance of research proposal.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दांत लिहा : [20]
(1) समाजशास्त्रीय संशोधनातील संगणकाचा वापर आणि महत्व स्पष्ट करा.
(2) संरचित आणि असंरचित प्रश्नावलीमधील फरक स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
(1) सामाजिक संशोधनातील नमुना निवडीच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा.
(2) संदर्भसाहित्याच्या आढाव्याचे मुल्यांकन करणारी मार्गदर्शक तत्वे स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [20]
(1) चलाची व्याख्या करा. चलाची निवड कशी केली जाते ?
(2) अहवाल लेखनाची आवश्यकता काय असते ?

- (3) सांकेतिकरण म्हणजे काय ? तथ्यांचे सांकेतिकरण कसे करतात ?
(4) समाजशास्त्रीय संशोधनातील विचलनाचा (Variance) उपयोग स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा : [20]

- (i) छेदक सारिणी
(ii) संयुक्तकतेची चाचणी
(iii) संदर्भसूची
(iv) चांगल्या नमुन्याची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये
(v) तथ्यांचे निर्वचन
(vi) संशोधन प्रस्तावाचे महत्त्व.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5307]-302

M.A. (Third Semester) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

SC-06 : Sociology of Development

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) What is the difference between growth and development ? Explain the concept of human development.

(ii) Define Modernization. Discuss the failures of modernization model of development.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Compare Schumacher's "Small is Beautiful" with Gandhi's "Hind Swaraj" as alternate model to achieve the goal of modernization.

(ii) Explain Modernization theory of development.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
- (i) Explain Environmentalist approach to development.
 - (ii) Discuss the role of NGO as agent of development in the context of Liberalism.
 - (iii) What is meant by Sustainable Development ?
 - (iv) Examine the role of World Trade Organization (WTO) in Neo-Liberal Development.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (i) Meaning of MNC's
 - (ii) Development and Environmental Crisis
 - (iii) Right to development
 - (iv) Feminist approach to development
 - (v) Issues of Post-Developmentalism
 - (vi) Andre Gunder Frank's views on dependency theory.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

- सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दात उत्तर लिहा : [20]
- (i) वाढ आणि विकास यामधील फरक काय ? मानवी विकास संकल्पना स्पष्ट करा.
 - (ii) आधुनिकीकरणाची व्याख्या करा. विकासाच्या आधुनिकीकरण आराखड्याच्या अपयशाची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दात उत्तर लिहा : [20]
- (i) आधुनिकीकरणाचे उद्दिष्ट गाठण्या संदर्भातील एक पर्याय म्हणून गांधीजींच्या 'हिंद स्वराज'ची शूमाकरच्या "स्मॉल इज ब्युटीफुल" शी तुलना करा.
- (ii) विकासाचा आधुनिकीकरण सिद्धांत स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाचे 250 शब्दात उत्तर लिहा : [20]
- (i) विकासाचा पर्यावरणवादी दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- (ii) उदारीकरण संदर्भात विकासाचे माध्यम म्हणून बिगर शासकीय संस्थांच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- (iii) शाश्वत विकास म्हणजे काय ?
- (iv) नव-उदारमतवादी विकासातील जागतिक व्यापार संघटनेच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [20]
- (i) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांचा अर्थ (MNCs)
- (ii) विकास व पर्यावरणात्मक समस्या
- (iii) विकासाचा हक्क
- (iv) विकासाचा स्त्रीवादी दृष्टीकोन
- (v) विकासासोत्तर वादाचे मुद्दे
- (vi) आंद्रे गुंदर फ्रँक यांचे अवलंबन सिद्धांता संदर्भातील विचार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5307]-303

M.A. (III Semester) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

SO-09 : Sociology of Gender

(Optional Paper)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **500** words: [20]

(a) Discuss on major trends in feminist theory.

(b) Describe women's movement.

2. Answer any *one* of the following questions within **500** words: [20]

(a) Discuss on the problems of women workers in unorganized sector.

(b) Explain the causes of girls dropout in school.

3. Answer any *two* of the following questions within **250** words each : [20]

(a) State the concept of sexual division of labour.

(b) Explain the significance of emergence of women's studies.

(c) Explain the state policies and programme for women.

(d) Describe the feminization of work.

P.T.O.

4. Answer any *four* of the following within **100** words each : [20]

- (a) Gender and Caste
- (b) Concept of Glass ceiling
- (c) Women and political participation
- (d) Honour Killing
- (e) Post-modernist feminist
- (f) Women and media.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]
 - (अ) स्त्री सिद्धांताच्या प्रमुख प्रवाहांवर चर्चा करा.
 - (ब) स्त्रियांची चळवळ विशद करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]
 - (अ) असंघटित क्षेत्रातील महिला कामगारांच्या समस्यांवर चर्चा करा.
 - (ब) मुलींच्या शाळेतील गळतीचे कारणे स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची प्रत्येकी **250** शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]
 - (अ) लिंगाधिष्ठीत श्रमविभाजनाची संकल्पना स्पष्ट करा.
 - (ब) स्त्री अभ्यासाच्या उदयाचे महत्व स्पष्ट करा.
 - (क) स्त्रियांसाठीचे शासनाचे धोरण आणि कार्यक्रम स्पष्ट करा.
 - (ड) श्रमाचे स्त्रीकरण विशद करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]
- (अ) लिंगभाव आणि जात
 - (ब) काचेच छत संकल्पना
 - (क) स्त्रिया आणि राजकीय सहभाग
 - (ड) प्रतिष्ठेसाठी हत्या
 - (इ) उत्तर-आधुनिकतावादी स्त्रीवाद
 - (फ) स्त्रिया आणि प्रसारमाध्यमे.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5307]-304

M.A. (III Semester) EXAMINATION, 2018
SOCIOLOGY

SO-10 : Sociology of Dalits and Tribes
(Optional Paper)
(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate marks.*

1. Answer any *one* of the following questions within **500** words: [20]
 - (a) Explain Dr. Ambedkar's 'Broken Man' theory.
 - (b) Discuss on the nature and objectives of Tribal movement in India.

2. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]
 - (a) Discuss the constitutional provisions for scheduled castes.
 - (b) Explain the concept of social exclusion with its economic and political dimensions.

3. Answer any *two* of the following questions within **250** words each : [20]
 - (a) State the Birth of Criminal Caste Act (CTA) 1871.
 - (b) Explain Mahatma Phule's non-Brahmin' approach.
 - (c) Explain the limitations of social justice provisions in India.
 - (d) State the prejudices and stigma regarding the DTS.

P.T.O.

4. Write notes on any *four* of the following within **100** words each : [20]

- (a) Identity Politics and Dalits.
- (b) Kalaram Mandir Satyagraha
- (c) Untouchability
- (d) Isolationist approach.
- (e) Caste discrimination
- (f) Bahujan Samaj Party.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]
 - (अ) डॉ. आंबेडकर यांचा 'ब्रोकन मॅन' सिद्धांत स्पष्ट करा.
 - (ब) भारतातील आदिवासी चळवळीचे स्वरूप व उद्दिष्ट्ये यांची चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]
 - (अ) अनुसूचित जातीच्या संदर्भातील संविधानात्मक तरतुदींची चर्चा करा.
 - (ब) सामाजिक वर्जितता (exclusion) या संकल्पनेची व तिच्या आर्थिक राजकीय पैलू स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची प्रत्येकी **250** शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]
 - (अ) जन्मजात गुन्हेगार जाती कायदा (CTA) 1871 स्पष्ट करा.
 - (ब) महात्मा फुले यांचा ब्राम्हणेत्तर दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
 - (क) भारतातील सामाजिक न्याय तरतुदींच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
 - (ड) भटक्या जमाती संदर्भातील पूर्वग्रह आणि कलंक स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा : [20]
- (अ) अस्मितेचे राजकारण आणि दलित
 - (ब) काळाराम मंदिर सत्याग्रह
 - (क) अस्पृश्यता
 - (ड) अलगतावादी दृष्टिकोन
 - (इ) जातीय भेदभाव
 - (फ) बहुजन समाज पार्टी.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5307]-305

M.A. (III Semester) EXAMINATION, 2018
SOCIOLOGY

SO-10 : Sociology of Disaster and Disaster Management
(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **500** words: [20]
 - (a) Explain definition, nature and characteristics of disaster.
 - (b) Discuss impact of floods and earthquakes on society.

2. Answer any *one* of the following questions within **500** words: [20]
 - (a) Explain the role of civil society in disaster management.
 - (b) Discuss the need of disaster management programme in India.

3. Answer any *two* of the following questions within **250** words each : [20]
 - (a) Explain the post-natural disaster rehabilitation programmes.
 - (b) Elaborate sociological perspectives to disaster management.
 - (c) Explain the impact of industrial disaster on society.
 - (d) State role of state in disaster management.

P.T.O.

4. Write notes on any *four* of the following within **100** words each : [20]

- (a) Causes of riots
- (b) Types of insurance
- (c) Role of police in disaster management
- (d) Consequences of famines
- (e) Disaster Management Act, 2005
- (f) Impact of nuclear disasters.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

- (अ) आपत्तीची व्याख्या, स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (ब) महापूर आणि भूकंपाच्या समाजावर होणाऱ्या परिणामांची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

- (अ) आपत्ती व्यवस्थापनातील नागरी समाजाची भूमिका स्पष्ट करा.
- (ब) भारतातील आपत्ती व्यवस्थापन कार्यक्रमांची गरज स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची प्रत्येकी **250** शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]

- (अ) नैसर्गिक आपत्ती पश्चात पुनर्वसन कार्यक्रम स्पष्ट करा.
- (ब) आपत्ती व्यवस्थापनाचे समाजशास्त्रीय दृष्टिकोन विशद करा.
- (क) औद्योगिक आपत्तीचे समाजावर होणारे परिणाम स्पष्ट करा.
- (ड) आपत्ती व्यवस्थापनात राज्याची भूमिका स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा : [20]
- (अ) दंगलीची कारणे
 - (ब) विम्याचे प्रकार
 - (क) आपत्ती व्यवस्थापनात पोलीसांची भूमिका
 - (ड) उपासमारीचे परिणाम
 - (इ) आपत्ती व्यवस्थापना कायदा, 2005
 - (फ) आण्विक आपत्तीचे परिणाम.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	
-------------	--

[5307]-306

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2018
SOCIOLOGY
Optional Paper (SO-12) (Environment and Society)
(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer any one of the following within 500 words each: [20]

- 1) Explain the concept of sustainability and discuss the importance of sustainable development.
- 2) Discuss the impact of green revolution on environment and people.

Q.2 Answer any one of the following within 500 words each: [20]

- 1) Examine various types of environmental pollution.
- 2) Explain the importance of environmental movement with an example.

Q.3 Answer any two of the following within 250 words: [20]

- 1) Discuss Appropriate technology approach to environment.
- 2) Explain the concept of Joint Forest Management.
- 3) Explain the debate around genetically modified (GM) food.
- 4) Examine State policies on environment.

Q.4 Write short notes on any four of the following in 100 words each: [20]

- 1) Ecology and Society
- 2) Privatization of water
- 3) Urban environmental problems
- 4) 'Save Western Ghat' struggle
- 5) Climate change
- 6) Ecofeminism

P.T.O.

मराठी रुपांतर

वेळ: ३ तास

एकूण गुण: ८०

सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न १) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे प्रत्येकी ५०० शब्दांत उत्तर लिहा. [२०]

१) शाश्वततेची संकल्पना स्पष्ट करा आणि शाश्वत विकासाच्या महत्वाची चर्चा करा.

२) हरीतक्रांतीच्या पर्यावरण आणि लोकांवरील परिणामांची चर्चा करा.

प्रश्न २) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे प्रत्येकी ५०० शब्दांत उत्तर लिहा. [२०]

१) पर्यावरणीय प्रदूषणाच्या विविध प्रकारांचे परीक्षण करा.

२) पर्यावरणीय चळवळीचे महत्व सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न ३) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी २५० शब्दांत लिहा. [२०]

१) पर्यावरणाच्या सुयोग्य तंत्रज्ञान दृष्टीकोनाची चर्चा करा.

२) संयुक्त वन व्यवस्थापनाची संकल्पना स्पष्ट करा.

३) जनुकीय पद्धतीने विकसित केलेल्या अन्नासंबंधीचे विवाद स्पष्ट करा.

४) पर्यावरणावरील शासकीय धोरणांचे परीक्षण करा.

प्रश्न ४) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी १०० शब्दांत टीपा लिहा. [२०]

१) परिसरशास्त्र आणि समाज

२) पाण्याचे खाजगीकरण

३) शहरी पर्यावरणीय समस्या

४) 'पश्चिम घाट बचाव' संघर्ष

५) हवामान बदल

६) पर्यावरणीय स्त्रीवाद

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5307]-401

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY (Compulsory)

SC-07 : Sociology of Globalization

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]

(1) Discuss different dimensions of Globalization.

(2) Discuss Emmanuel Wallerstein's World System theory of Globalization.

2. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]

(1) "Degradation of environment and biodiversity is one of the challenges posed by Globalization." Discuss.

(2) Examine the implications of Globalization on livelihood, and health care in India.

3. Answer any *two* of the following questions within **250** words each : [20]

(1) State the impact of Globalization on marginalized sections of India.

P.T.O.

- (2) Explain the Historical context of Globalization.
- (3) State Civil Society initiatives against Globalization.
- (4) Discuss Anthony Giddens's theory of Globalization.

4. Write notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Concept of Globalization
- (2) Glocalization
- (3) Role of Nation-State in Post Globalization
- (4) Global governance
- (5) Issue of infinite cyberspace
- (6) Privatization.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) जागतिकीकरणान्या विविध बाजूंची चर्चा करा.
- (2) इमॅन्युअल वॉलरस्टीन यांच्या जागतिकीकरणान्या जागतिक व्यवस्था सिद्धांताची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) “पर्यावरण आणि जैवविविधतेचे अवमूल्यन हे जागतिकीकरणाने निर्माण केलेल्या आव्हानांपैकी एक आव्हान आहे.” चर्चा करा.

(2) जागतिकीकरणान्या भारतातील उपजिविका आणि आरोग्य सेवा यांच्यावरील परिणामांचे परिक्षण करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) जागतिकीकरणान्या भारतातील सीमान्त घटकांवरील परिणाम स्पष्ट करा.
- (2) जागतिकीकरणान्या ऐतिहासिक संदर्भाचे वर्णन करा.
- (3) जागतिकीकरणान्या विरोधातील नागरी समाज संघटनांचा पुढाकार स्पष्ट करा.
- (4) अँथनी गिडन्स यांच्या जागतिकीकरण सिद्धांताची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा : [20]

- (1) जागतिकीकरणाची संकल्पना
- (2) ग्लोकलायझेशन
- (3) उत्तर जागतिकीकरणातील राष्ट्र-राज्यांची भूमिका
- (4) जागतिक कारभार
- (5) अमर्याद माहितीजालाचे प्रश्न
- (6) खाजगीकरण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5307]-402

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

SC-08 : Contemporary Social Theories

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]

(a) Discuss current crisis of Sociology.

(b) Explain the relationship between agency and structure according to Giddens.

2. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]

(a) Explain Foucault's contribution to post-structuralism.

(b) Elaborate Althusser's theory of ideology.

3. Answer any *two* of the following questions within **250** words each : [20]

(a) Elucidate the contribution of Frankfurt School to Neo-Marxism.

(b) Explain Derrida's concept of deconstruction.

(c) Discuss characteristics of post-modernism.

(d) Elaborate Bourdieu's concept of habitus and field.

P.T.O.

4. Write notes on any *four* of the following within **100** words each : [20]

- (a) Hegemony (Gramsci)
- (b) Lifeworld and System (Habermas)
- (c) Modernity
- (d) Civil Society (Gramsci)
- (e) Mill's views on critique of positivism
- (f) Meaning of theory.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

(अ) समाजशास्त्रातील सद्यस्थितीतील अरिष्टांवर चर्चा करा.

(ब) गिडन्स यांच्या मते कर्ता आणि संरचना यांच्यात असणारा संबंध स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

(अ) फूको यांचे उत्तर-संरचनावादाला असणारे योगदान स्पष्ट करा.

(ब) अल्थुझर यांचा विचारप्रणालीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची प्रत्येकी **250** शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]

(अ) फ्रँकफर्ट संप्रदायाचे नव-मार्क्सवादाला असलेले योगदान विशद करा.

- (ब) डेरिडा यांची विरचना संकल्पना स्पष्ट करा.
- (क) उत्तर-आधुनिकतावादाच्या वैशिष्ट्यांवर चर्चा करा.
- (ड) बोर्दियू यांची सवयी आणि क्षेत्र ही संकल्पना विशद करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा : [20]

- (अ) अधिसत्ता (ग्रामसी)
- (ब) जीव-जगत् आणि व्यवस्था (हेबरमास)
- (क) आधुनिकता
- (ड) नागरी समाज (ग्रामसी)
- (इ) मिल्स यांचे प्रत्यक्षवादावरील टीकात्मक विचार
- (फ) सिद्धांताचा अर्थ.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5307]-403

M.A. (IV Semester) EXAMINATION, 2018
SOCIOLOGY
SO-12 : Urban Sociology
(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]
 - (a) Explain the problem of urban transport in the context of urban environment.
 - (b) Elucidate the problem of migration due to increasing urbanization.

2. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]
 - (a) Explain the role of state and planning agencies in urban governance.
 - (b) Explain consumerism in the context of urban culture.

3. Answer any *two* of the following questions within **250** words each : [20]
 - (a) Discuss the issues of caste and gender inequality in the context of urbanization in India.
 - (b) Explain urban growth in the context of globalization.
 - (c) Discuss water crisis in urban areas.
 - (d) Elucidate the problem of noise pollution in cities.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* in **100** words : [20]

- (a) Mega cities
- (b) NGO's
- (c) Leisure time activities
- (d) Class
- (e) Urbanism
- (f) Global city.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न-पत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

(अ) नागरी पर्यावरणाच्या संदर्भात नागरी वाहतुकीची समस्या स्पष्ट करा.

(ब) नागरीकरणामुळे स्थलांतराच्या वाढत्या समस्या विशद करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

(अ) नागरी प्रशासनामध्ये राज्य व नियोजन संस्थेची भूमिका स्पष्ट करा.

(ब) नागरी संस्कृतीच्या संदर्भात उपभोक्तावाद स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांचे प्रत्येकी उत्तरे **250** शब्दांत लिहा : [20]

(अ) भारतातील नागरीकरणाच्या संदर्भात जात व लिंगभाव विषमतेची चर्चा करा.

(ब) जागतिकीकरणाच्या संदर्भात भारतातील नगरवाढ स्पष्ट करा.

(क) नगरांतील पाणी समस्येची चर्चा करा.

(ड) शहरांतील ध्वनी प्रदूषणाच्या समस्या विशद करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर 100 शब्दांत टीपा लिहा :

[20]

- (अ) महानगर
- (ब) बिगर शासकीय संस्था
- (क) रिकाम्या वेळतील कार्य
- (ड) वर्ग
- (इ) नागरवाद
- (फ) वैश्विक शहर.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	
-------------	--

[5307]-404

M.A. (Part-II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

Optional Paper SO-14

(Sociology of Social Work)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer any one of the following within 500 words each:

[20]

- 1) Describe history and relevance of Social Work in India.
- 2) Examine Social Work with urban communities with reference to their environment, livelihoods and infrastructure.

Q.2 Answer any one of the following within 500 words each:

[20]

- 1) Explain the significance of correctional work in the field of prevention and rehabilitation.
- 2) Explain the 'development' and 'empowerment' approach to Social Work.

Q.3 Answer any two of the following within 250 words:

[20]

- 1) What is Social Work? Explain features of Social Work.
- 2) Discuss the concept of social exclusion with reference to Social Work.
- 3) Examine Social Work in the context of livelihoods of rural communities..
- 4) Discuss the importance of Social Work in the field of families.

Q.4 Write short notes on any four of the following in 100 words each:

[20]

- 1) Social Work in the field of human rights
- 2) Social Work and community health
- 3) Welfare approach
- 4) Concept of 'advocacy'
- 5) Corporate Social Responsibility
- 6) Social Work with people of special needs

P.T.O.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न १) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे प्रत्येकी ५०० शब्दांत उत्तर लिहा. [२०]

१) भारतातील सामाजिक कार्यांचा इतिहास आणि महत्व याचे वर्णन करा.

२) पर्यावरण, उपजीविका आणि पायाभूत संरचना यांच्या संदर्भात नागरी समुदायांमधील सामाजिक कार्यांचे परीक्षण करा.

प्रश्न २) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे प्रत्येकी ५०० शब्दांत उत्तर लिहा. [२०]

१) प्रतिबंध आणि पुनर्वसनाच्या क्षेत्रातील सुधारणात्मक कार्यांचे महत्व स्पष्ट करा.

२) सामाजिक कार्यांचे 'विकास' आणि 'सक्षमीकरण' दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न ३) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी २५० शब्दांत लिहा. [२०]

१) सामाजिक कार्य म्हणजे काय? सामाजिक कार्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

२) सामाजिक कार्यांच्या संदर्भात सामाजिक वर्जिततेच्या संकल्पनेची चर्चा करा.

३) ग्रामीण समुदायांच्या उपजीविकेच्या संदर्भात सामाजिक कार्यांचे परीक्षण करा.

४) कौटुंबिक क्षेत्रामधील सामाजिक महत्वाची चर्चा करा.

प्रश्न ४) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी १०० शब्दांत टीपा लिहा. [२०]

१) मानवी अधिकारांच्या क्षेत्रात सामाजिक कार्य

२) सामाजिक कार्य आणि सामुदायिक आरोग्य

३) कल्याणकारी दृष्टीकोन

४) 'जन वकालत' संकल्पना

५) कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी

६) विशेष गरजा असलेल्या लोकांबरोबर सामाजिक कार्य

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5307]-405

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

SO-14 : Human Rights and Social Justice

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]
 - (a) Write an essay on Children's Rights in India.
 - (b) Examine various theories of Human Rights.

2. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]
 - (a) Explain the types of social justice.
 - (b) Elucidate the relevance and application of social justice in India.

3. Answer any *two* of the following questions within **250** words each : [20]
 - (a) Discuss the features of Right to Information Act.
 - (b) Discuss the forms of Human Rights.

P.T.O.

- (c) Explain the educational rights of women in India.
(d) Critically examine the issue of social justice in the context of tribal society in India.

4. Write short notes on any *four* of the following in 100 words each : [20]

- (a) Civil Rights
(b) Social Justice
(c) Caste
(d) Gender
(e) Environmental rights
(f) Globalization.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

- (अ) भारतातील बालकांच्या अधिकारांवर निबंध लिहा.
(ब) मानवी हक्कांच्या विविध सिद्धांतांचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

- (अ) सामाजिक न्यायाचे प्रकार स्पष्ट करा.
(ब) भारतातील सामाजिक न्यायाचे महत्व आणि अंमलबजावणी विशद करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]
- (अ) माहितीचा अधिकार कायद्याच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- (ब) मानवी हक्कांच्या प्रकारांची चर्चा करा.
- (क) भारतातील महिलांचे शैक्षणिक हक्क स्पष्ट करा.
- (ड) भारतातील आदिवासी समाजाच्या संदर्भात सामाजिक न्यायाच्या प्रश्नांचे चिकित्सक परीक्षण करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा : [20]
- (अ) नागरी हक्क
- (ब) सामाजिक न्याय
- (क) जात
- (ड) लिंगभाव
- (इ) पर्यावरणीय अधिकार
- (फ) जागतिकीकरण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5307]-406

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(Optional Paper)

SO-16 : Ethnicity in India

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]

(a) Elaborate on the structural-functional perspective on ethnicity.

(b) Discuss many voices of nation in India.

2. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]

(a) Examine the representation of ethnic groups in Hindi cinema.

(b) Evaluate the crisis of Secularism in India.

3. Answer any *two* of the following questions within **250** words each : [20]

(a) Discuss relation between gender and ethnicity.

P.T.O.

- (b) Explain the case of Punjab as an obstacle in the process of nation building.
- (c) Discuss the characteristics of nation.
- (d) Discuss the representation of ethnic groups in television serials.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (a) Meaning of multiculturalism
- (b) The emergence of nationalism in West
- (c) The nature of cultural diversity in India
- (d) Language problem in India
- (e) Concept of subnationalism
- (f) Main issues in Bodo movement.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

(अ) वांशिकतेवरील संरचनात्मक-प्रकार्यवादी दृष्टीकोन विशद करा.

(ब) भारतातील राष्ट्राच्या विविध आवाजांची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : [20]
(अ) हिंदी सिनेमांमधील वांशिक समूहांच्या प्रतिनिधीत्वाचे परीक्षण करा.
(ब) भारतातील धर्मनिरपेक्षतेच्या समस्येचे मूल्यमापन करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]
(अ) लिंगभाव आणि वांशिकता यामधील संबंधावर चर्चा करा.
(ब) राष्ट्रबांधणीच्या प्रक्रियेत अडथळ्या म्हणून पंजाबचे उदाहरण स्पष्ट करा.
(क) राष्ट्राच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
(ड) दूरदर्शन मालिकांमधील वांशिक समूहांच्या प्रतिनिधीत्वाची चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा : [20]
(अ) बहुसंस्कृतीवादाचा अर्थ
(ब) पाश्चिमात्य देशांमधील राष्ट्रवादाचा उदय
(क) भारतातील सांस्कृतिक विविधतेचे स्वरूप
(ड) भारतातील भाषाविषयक समस्या
(इ) उप-राष्ट्रवादाची संकल्पना
(फ) बोडो चळवळीतील महत्वाचे मुद्दे.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5307]-407

M.A. (IV Semester) EXAMINATION, 2018
SOCIOLOGY

SO-17 : Sociology of Crime
(Optional Paper)
(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]
 - (a) Explain sociological perspectives of Sutherland and Cohen.
 - (b) Define crime and explain the classification of crime.

2. Answer any *one* of the following questions within **500** words : [20]
 - (a) Write an essay on terrorism in India.
 - (b) Give the meaning of punishment. Explain types of Punishment.

3. Answer any *two* of the following questions within **250** words each : [20]
 - (a) Explain Lombroso's organic deficiency theory of crime.
 - (b) Discuss on cyber crime.
 - (c) Explain causes of white collar crime.
 - (d) Write an essay on violence against women.

P.T.O.

4. Answer any *four* of the following within **100** words each : [20]

- (a) Demonological Theory
- (b) Victimological Perspective
- (c) Tihar Jail Model
- (d) Open Jail
- (e) Modern Concept of Crime
- (f) Nature of Criminology.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]
 - (अ) सदरलॅड आणि कोहेन यांचा समाजशास्त्रीय दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
 - (ब) गुन्ह्याची व्याख्या द्या आणि गुन्ह्याचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]
 - (अ) भारतातील दहशतवादावर निबंध लिहा.
 - (ब) शिक्षेचा अर्थ द्या. शिक्षेचे प्रकार स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांचे प्रत्येकी **250** शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]
 - (अ) लोम्ब्रोसो यांचा गुन्ह्याचा जैविक न्यूनता सिद्धांत स्पष्ट करा.
 - (ब) संगणकीय गुन्ह्यावर चर्चा करा.
 - (क) पांढर पेशिय गुन्ह्याची कारणे स्पष्ट करा.
 - (ड) स्त्रियांवरील हिंसाचारावर निबंध लिहा.

4. खालीलपैकी कोणत्याचे चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा : [20]
- (अ) पिशाच्चशास्त्रीय सिद्धांत
 - (ब) बळीशास्त्रीय दृष्टिकोन
 - (क) तिहार जेल प्रारूप
 - (ड) खुले तुरुंग
 - (इ) गुन्ह्याची आधुनिक संकल्पना
 - (फ) गुन्हेगारीशास्त्राचे स्वरूप।